

Wybór prawa i sądu w sprawach spadkowych
wybrane akty prawne

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego

CZĘŚĆ PIERWSZA POSTĘPOWANIE ROZPOZNAWCZE

KSIĘGA PIERWSZA PROCES

Rozdział 1 Właściwość rzeczowa Oddział 3 Właściwość wyłączna

Art. 39. Powództwo z tytułu dziedziczenia, zachowku, jak również z tytułu zapisu, polecenia oraz innych rozrządzeń testamentowych wytacza się wyłącznie przed sąd ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy, a jeżeli miejsca jego zwykłego pobytu w Polsce nie da się ustalić, przed sąd miejsca, w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część.

KSIĘGA DRUGA POSTĘPOWANIE NIEPROCESOWE

DZIAŁ IV

Sprawy z zakresu prawa spadkowego. Przepisy wstępne

Art. 628. Do czynności w postępowaniu spadkowym, które należą do zakresu działania sądów, wyłącznie właściwy jest sąd ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy, a jeżeli jego miejsca zwykłego pobytu w Polsce nie da się ustalić, sąd miejsca, w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część (sąd spadku). W braku powyższych podstaw sądem spadku jest sąd rejonowy dla m.st. Warszawy.

CZĘŚĆ CZWARTA PRZEPISY Z ZAKRESU MIĘDZYNARODOWEGO POSTĘPOWANIA CYWILNEGO
KSIĘGA PIERWSZA JURYSDYKCJA KRAJOWA

TYTUŁ III Jurysdykcja krajowa w procesie

Art. 1103. Sprawy rozpoznawane w procesie należą do jurysdykcji krajowej, jeżeli pozwany ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu albo siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 1103⁷. Sprawy rozpoznawane w procesie, inne niż wymienione w art. 1103¹-1103⁶, należą do jurysdykcji krajowej także wtedy, gdy dotyczą:

- 1) zobowiązania wynikającego z czynności prawnej, które zostało wykonane albo ma lub miało być wykonane w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) zobowiązania niewynikającego z czynności prawnej, które powstało w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) działalności znajdującego się w Rzeczypospolitej Polskiej zakładu lub oddziału pozwanego;
- 4) roszczenia o prawo majątkowe, a pozwany ma majątek w Rzeczypospolitej Polskiej lub przysługują mu prawa majątkowe w Rzeczypospolitej Polskiej o znacznej wartości w stosunku do wartości przedmiotu sporu;
- 5) przedmiotu sporu znajdującego się w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6) spadku po osobie, która w chwili śmierci miała miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

TYTUŁ IV Jurysdykcja krajowa w postępowaniu nieprocesowym

Art. 1108. § 1. Do jurysdykcji krajowej należą sprawy spadkowe, jeżeli spadkodawca w chwili śmierci był obywatelem polskim lub miał miejsce zamieszkania bądź miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Do jurysdykcji krajowej należą również sprawy spadkowe, jeżeli majątek spadkowy albo jego znaczna część znajduje się w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 1109. W stosunku do spadku podlegającego jurysdykcji sądu polskiego po osobie, która w chwili śmierci nie miała miejsca zamieszkania lub miejsca zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej, sąd może wydać postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku na wniosek polskiego przedstawicielstwa dyplomatycznego lub urzędu konsularnego.

Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. Prawo prywatne międzynarodowe

Rozdział 1 Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa niniejsza reguluje właściwość prawa dla stosunków z zakresu prawa prywatnego związanych z więcej niż jednym państwem.

Rozdział 16 Sprawy spadkowe

Art. 64 – 66 uchylone

Art. 66a. Prawo właściwe dla spraw spadkowych określa rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz. Urz. UE L 201 z 27.07.2012, str. 107, z późn. zm.).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego

ROZDZIAŁ II JURYSDYKCJA

Artykuł 4 Jurysdykcja ogólna

Sądy państwa członkowskiego, w którym zmarły miał swoje miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci, mają jurysdykcję do orzekania co do ogółu spraw dotyczących spadku.

Artykuł 5 Umowa prorogacyjna

1. W przypadku gdy wybrane przez zmarłego prawo regulujące dziedziczenie po nim zgodnie z art. 22 jest prawem państwa członkowskiego, zainteresowane strony mogą umówić się, że wyłączną jurysdykcję do orzekania w sprawie dotyczącej spadku mają sąd lub sądy tego państwa członkowskiego.

2. Taka umowa prorogacyjna sporządzana jest na piśmie, opatrywana datą i podpisywana przez zainteresowane strony. Każde przekazanie informacji za pomocą środków elektronicznych umożliwiające trwałą zapis umowy uznaje się za równoważne ze sporządzeniem na piśmie.

Artykuł 6 Stwierdzenie braku jurysdykcji w przypadku wyboru prawa

W przypadku gdy wybrane przez zmarłego prawo regulujące dziedziczenie po nim zgodnie z art. 22 jest prawem państwa członkowskiego, sąd, do którego wniesiono sprawę na podstawie art. 4 lub 10:

- a) może, na wniosek jednej ze stron postępowania, stwierdzić brak swojej jurysdykcji, jeżeli uzna, że sądy państwa członkowskiego, którego prawo wybrano, mają lepsze możliwości orzekania w danej sprawie spadkowej, biorąc pod uwagę okoliczności praktyczne tej sprawy spadkowej takie jak miejsce zwykłego pobytu stron oraz położenie składników majątku; lub
- b) stwierdza brak swojej jurysdykcji, jeżeli strony postępowania zawarły umowę zgodnie z art. 5 o przyznaniu jurysdykcji sądowi lub sądom państwa członkowskiego, którego prawo wybrano.

Artykuł 7 Jurysdykcja w przypadku wyboru prawa

Sądy państwa członkowskiego, którego prawo wybrał zmarły zgodnie z art. 22, mają jurysdykcję do orzekania w sprawie spadkowej, jeżeli:

- a) sąd, do którego wcześniej wniesiono sprawę, stwierdził brak swojej jurysdykcji w tej samej sprawie zgodnie z art. 6;
- b) strony postępowania zawarły umowę zgodnie z art. 5 o przyznaniu jurysdykcji sądowi lub sądom tego państwa członkowskiego; lub
- c) strony postępowania wyraźnie uznały jurysdykcję sądu, do którego wniesiono sprawę.

ROZDZIAŁ III PRAWO WŁAŚCIWE

Artykuł 20 Powszechne stosowanie

Prawo wskazane przez niniejsze rozporządzenie stosuje się niezależnie od tego, czy jest ono prawem państwa członkowskiego.

Artykuł 21 Zasada ogólna

1. Jeżeli przepisy niniejszego rozporządzenia nie stanowią inaczej, prawem właściwym dla ogółu spraw dotyczących spadku jest prawo państwa, w którym zmarły miał miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci.
2. W przypadku gdy wyjątkowo, ze wszystkich okoliczności sprawy jasno wynika, że w chwili śmierci zmarły był w sposób oczywisty bliżej związany z państwem innym niż państwo, którego prawo byłoby właściwe na mocy ust. 1, prawem właściwym dla dziedziczenia jest prawo tego innego państwa.

Artykuł 22 Wybór prawa

1. Każdy może dokonać wyboru prawa państwa, którego obywatelstwo posiada w chwili dokonywania wyboru lub w chwili śmierci, jako prawa, któremu podlega ogół spraw dotyczących jego spadku.

Każdy, kto posiada więcej niż jedno obywatelstwo, może wybrać prawo każdego państwa, którego obywatelstwo posiada w chwili dokonywania wyboru lub w chwili śmierci.

2. Wybór prawa musi być dokonany w sposób wyraźny w oświadczeniu w formie rozrządzenia na wypadek śmierci lub musi wynikać z postanowień takiego rozrządzenia.
3. Ważność materialna aktu, którym dokonano wyboru prawa, podlega wybranemu prawu.

4. Każda zmiana lub odwołanie wyboru prawa musi spełniać wymogi co do formy przewidziane dla zmiany lub odwołania rozrządzenia na wypadek śmierci.

Artykuł 23 Zakres stosowania prawa właściwego

1. Prawu ustalonemu zgodnie z art. 21 lub 22 podlega ogół spraw dotyczących spadku.
2. Prawu temu podlegają w szczególności:
  - a) przyczyny, czas i miejsce otwarcia spadku;
  - b) określenie beneficjentów, ich udziałów oraz obowiązków, które mógł nałożyć na nich zmarły, oraz ustalenie innych praw spadkowych, w tym praw spadkowych pozostającego przy życiu małżonka lub partnera;
  - c) zdolność do dziedziczenia;
  - d) wydziedziczenie i niegodność dziedziczenia;
  - e) przejście składników majątku, praw i obowiązków wchodzących w skład spadku na spadkobierców oraz, w stosownych przypadkach, na zapisobierców, w tym warunki i skutki przyjęcia lub odrzucenia spadku lub zapisu;
  - f) uprawnienia spadkobierców, wykonawców testamentów i innych zarządców spadku, w szczególności dotyczące sprzedaży składników majątku i zaspokojenia wierzycieli, bez uszczerbku dla uprawnień, o których mowa w art. 29 ust. 2 i 3;
  - g) odpowiedzialność za długi spadkowe;
  - h) rozrządzalna część spadku, udziały obowiązkowe oraz inne ograniczenia w rozrządzaniu na wypadek śmierci, oraz roszczenia, jakie osoby bliskie zmarłego mogą zgłaszać wobec majątku spadkowego lub spadkobierców;
  - i) obowiązek zwrotu lub zaliczenia darowizn i zapisów przy określaniu udziałów należnych różnym beneficjentom; oraz
  - j) dział spadku.

Przepisy przejściowe

Artykuł 83

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do dziedziczenia po osobach zmarłych w dniu lub po dniu 17 sierpnia 2015 r.